

Mirosław Gawron

Ks. Stefan Kwiatkowski organizator parafii katolickiej w Gdyni-Orłowie

Zeszyty Gdyńskie nr 4, 77-88

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mirosław Gawron

KS. STEFAN KWIATKOWSKI ORGANIZATOR PARAFII KATOLICKIEJ W GDYNI-ORŁOWIE

1. Życie i działalność duszpasterska do 1945 r.

Ważne miejsce w dziejach społeczności gdyńskiej zajmuje ks. Stefan Kwiatkowski, organizator parafii katolickiej pw. Matki Boskiej Bolesnej w Gdyni-Orłowie.

Stefan Kwiatkowski¹ urodził się 29 sierpnia 1912 r. w Rycerzewie jako syn Adama i Józefy Jendrzejewskiej. 2 maja 1932 r. zdał egzamin dojrzałości w Państwowym Gimnazjum Humanistycznym w Bydgoszczy. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego w Pelplinie. 11 czerwca 1938 r. przyjął w Pelplinie święcenia kapłańskie. Jako wikariusz posługiwał: w okresie od 1 lipca 1938 do 19 października 1939 r. w Gdyni-Małym Kacku, od 19 października 1939 do 10 kwietnia 1941 r. w Żukowie, od 11 kwietnia 1941 do 15 maja 1945 r. w Gdyni-Grabówku i Gdyni-Obłuzu, od 15 maja 1945 do 31 lipca 1947 r. był administratorem, a następnie w okresie od 1 lipca 1947 do 30 czerwca 1973 r. proboszczem tytularnym w parafii w Gdyni-Orłowie.

Pierwsze lata posługi duszpasterskiej ks. Stefana Kwiatkowskiego dokonywały się w tragicznym okresie II wojny światowej². Diecezja chełmińska,

¹ Archiwum Diecezjalne w Pelplinie (dalej: ADP), 574/2004/II, Życiorys ks. Stefana Kwiatkowskiego.

² Polityka kościelna (*Kirchenpolitik*) władz hitlerowskich na terenach włączonych do Rzeszy była istotną częścią polityki narodowościowej i tworzyła z nią jedną całość. W swojej taktyce germanizacyjnej Pomorza dążyli okupanci do podporządkowania sobie Kościoła katolickiego. Naziści zdawali sobie dobrze sprawę z integracyjnej roli Kościoła na Pomorzu, jaką spełnił on zarówno w czasie zaboru, jak i w okresie II Rzeczypospolitej, głównie dzięki patriotycznej i społecznej postawie duchowieństwa. Kościół uważany był za środowisko umacniania ducha narodowego i wspierania ruchu oporu, dlatego Niemcy przystąpili do krwawego rozrachunku z duchowieństwem pomorskim, które miało być w niedługim czasie zastąpione duchownymi z Rzeszy w celu zniemczenia życia, zwłaszcza na terenie kościelnym. Faszysti starali się o uzależnienie działalności Kościoła od polityki hitlerowskiej, rugowanie z Kościoła i obrzędów religijnych śladów polskości, usuwanie polskiej hierarchii kościelnej, zabór kościelnej własności, likwidacji polskich stowarzyszeń

do której prezbiterium należał ten kapłan, poniosła w czasie okupacji niemieckiej największe straty osobowe, jak i duchowe i materialne. 360 kapłanów, to jest około 50% duchowieństwa diecezjalnego zmarło, nie licząc zakonników i kleryków. 214 zginęło jesienią 1939 r., 150 wywieziono do obozów koncentracyjnych, gdzie 80 poniosło śmierć, a kilkudziesięciu zginęło, biorąc udział w działaniach wojennych³. Stan duchowieństwa w 1945 r. był niewystarczający do potrzeb organizującego się w społecznościach parafialnych gdyńskiego Kościoła.

Księża, którzy ocalili po II wojnie światowej w Gdyni, podjęli się zadania organizowania w nowej rzeczywistości struktur Kościoła i życia duszpasterskiego. Wśród nich był ks. Stefan Kwiatkowski. 28 kwietnia 1945 r. przechodził on przez Orłowo. Jedynym jego wyposażeniem był stary rower i plecak, w którym znajdował się mszał, kielich mszalny, trochę wina i komunianty. Wiedząc, jak wiele jest wolnych placówek parafialnych szedł, aby znaleźć jakąś parafię potrzebującą kapłana i się nią zająć. Mijając Orłowo, został rozpoznany i zatrzymany przez dawnych parafian z Małego Kacka, którzy przekazali mu prośbę, aby został u nich duszpasterzem. Całą noc rozważał ks. Kwiatkowski zaistniałą sytuację. Nie wyglądała zachęcająco; kościółek w Kolibkach z nakazu Niemców został całkowicie rozebrany i nie istniał, ewangelicka świątynia w Orłowie (dawnym Redłowie) znajdowała się w bardzo złym stanie. 19 marca 1945 r., w tak zwanym dniu Józefa Stalina, w czasie ofensywy radzieckiej Orłowo stało się miejscem zaciętych walk. W pobliżu kościoła ewangelickiego były ustawione działa rakietowe (katusze), które kierowały ostrzał tuż nad świątynią. Na skutek działań wojennych została zniszczona dobudówka i wieża kościelna. Wewnątrz zniszczonej świątyni zastał ks. Kwiatkowski krew, nadto brak plebanii i niemal wszystkiego do funkcjonowania parafii. Te względy przeważały w decyzji ks. Stefana Kwiatkowskiego – „skoro nic nie ma, trzeba tu zostać, aby coś było”⁴.

Ks. Stefan Kwiatkowski zamieszkał w domu rodziny Zegarskich. 7 maja 1945 r. wysłał pismo do Kurii Biskupiej w Pelplinie, w którym zawiadomił o tym, że przejął parafię orłowską i prosi o potrzebne ku temu pełnomocnictwa. Kuria Biskupia w Pelplinie, odpowiadając na to pismo, poleciła przejąć w miejsce zburzonego kościoła w Kolibkach świątynię poprotestancką⁵

religijnych i wydawnictw kościelnych. J. Szyling, *Polityka okupanta hitlerowskiego wobec Kościoła katolickiego 1939–1945. Tzw. Okręg Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie, Kraj Warty i Regencja Katowicka*, Poznań 1970, s. 28–36; M. Gawron, *Kościół w Gdyni-Orłowie*, Gdynia 2005, s. 40.

³ A. Liedtke, *Zarys dziejów diecezji chełmińskiej*, (w:) „Nasza Przeszłość”, t. 34; 1971, s. 114–115.

⁴ Archiwum Parafii w Orłowie (dalej APO). Kronika parafii w Orłowie, s. 6.

⁵ M. Gawron, *Ogniwa z dziejów prezbiterium poewangelickiej świątyni w Gdyni-Orłowie*,

i udzieliła pozwolenia na jej poświęcenie. 13 maja 1945 r. kościół w Orłowie otrzymał tytuł Siedmiu Bolesci Najświętszej Maryi Panny i został poświęcony.

2. Administrator i proboszcz

15 maja 1945 r. został on mianowany administratorem parafii w Gdyni-Orłowie. Zwrócił się do komendanta radzieckiego w Gdyni ze stosownym pismem o przywrócenie Kościoła katolickiego. Zebrano podpisy od wiernych i przesłano do Kurii Biskupiej w Pelplinie, która poparła inicjatywę. Ks. Kwiatkowski zamieszkał najpierw w plebanii, tak zwanej Baśce w Kolibkach, a następnie otrzymał na plebanię budynek przy kościele po dawnej szkole podstawowej⁶.

11 grudnia 1945 r. została przeprowadzona „tradycja parafii” (przekazanie parafii mianowanemu księdzu administratorowi) pw. Matki Boskiej Bolesnej. Tradycja odbyła się w obecności dziekana ks. Józefa Miszewskiego, ks. Stefana Kwiatkowskiego i ks. Wernera Kreta. 15 maja 1945 r. świątynia poprotestancka została przejęta przez Kościół katolicki; była uszkodzona przez działania wojenne. Wierzchołek wieży zupełnie zniszczono, uszkodzono mur przy chórze, 85% dachu było bez pokrycia, 10 okien bez szyb, wyrwano 6 witraży wraz z cynowymi szkieleciami, 3 drzwi bez zamków i kluczy, ołtarz bez stopnia i 26 ławek, z czego 16 kompletnie zniszczono. Zakrycia nie posiadała żadnego sprzętu, urządzenia do oświetlenia elektrycznego w 70% uszkodzone i całkiem zniszczone organy⁷. W kościele pozostało kilka obiektów zabytkowych, wśród nich obrazy: na ścianie przedstawiający Ukrzyżowanie i klęczącego rycerza, Zmartwychwstanie Pańskie, nadstawa ołtarzowa składająca się z 23 obrazów i bardzo zniszczone malowidło matki Boskiej Bolesnej⁸.

Uszkodzony został przez czołgi cmentarz przykościelny⁹. Kuria Biskupia w Pelplinie zobowiązała ks. Stefana Kwiatkowskiego do wyremontowania zniszczonego muru starego cmentarza w Kolibkach i uporządkowania cmentarza poewangelickiego oraz ustanowienia Rady Parafialnej¹⁰.

Gdynia 2006; tenże, *Kto wybudował pierwszą świątynię protestancką w Małym Kacku?*, „Zeszyty Gdynskie” nr 3, 2008, s. 115–129.

⁶ K. Zwolenkiewicz, *Wspomnienia*, Pelplin 1998, s. 74.

⁷ Archiwum Kurii Biskupiej Chełmińskiej w Pelplinie (dalej AKBP), Sprawozdanie ze stanu kościołów i zabudowań kościelnych 1945, k. 223.

⁸ AKBP. Akta Konserwatora Diecezjalnego, Straty wojenne, materialne 1939-1946. t. 1. k. 118.

⁹ Archiwum Kurii Metropolitalnej Gdańskiej w Oliwie (dalej AKMG), L. dz. 4994/45. Tradycja ks. Stefana Kwiatkowskiego objęcia parafii w Gdyni-Orłowie, z 14.12.1945.

¹⁰ AKMG. L. dz. 4944/45. Pismo Kurii Biskupiej w Pelplinie do ks. Stefana Kwiatkowskiego,

20 grudnia 1945 r. wybrano kandydatów do Rady Parafialnej: Piotra Mielczarskiego, Mieczysława Zakońskiego, Ignacego Kawalę, Aleksego Regenta, Bronisława Józwiaka, Jana Dunsta, Augustyna Laskowskiego i Mikołaja Piechowskiego¹¹. 8 stycznia 1946 r. Kuria Biskupia mianowała członkami Rady Parafialnej na okres do 31 grudnia 1950 r. inż. Piotra Mielczarskiego, mistrza rzeźnika Mieczysława Zakońskiego i robotnika Mikołaja Piechowskiego¹².

24 września 1946 r. wizytacja biskupia parafii w Gdyni-Orłowie podała, że kościół odpowiada potrzebom duszpasterskim wiernych; budynek kościelny był po remoncie i jest w stanie dobrym; odbudować należało zniszczoną wieżę kościelną; dom plebański wyremontowany; barak mieszkalny przy ul. Gdańskiej 269 zamieszkiwał organista parafialny; cmentarz po zniszczeniach wojennych był doprowadzany do porządku; organy mechaniczne z 1905 r. były remontowane (3 registry, 320 nowych piszczałek)¹³.

Ks. Kwiatkowski uporządkował archiwum parafialne; w 1949 r. księgi parafialne wykazały 112 protokołów kanonicznych przygotowania narzeczonych, 64 śluby, 244 chrzty i 37 pogrzebów¹⁴. W 1951 r. przeprowadzono 80 protokołów przedślubnych, udzielono 71 ślubów, ochrzczono 224 dzieci¹⁵.

Organizująca się parafia potrzebowała większej świątyni i odpowiedniego zaplecza lokalowego. Ważnym zadaniem nowej parafii w Orłowie była rozbudowa przejętego w 1945 r. kościoła. Odzyskana świątynia nie mogła pomieścić nawet części parafian, mimo że nie było ich jeszcze zbyt wielu. Kościół poewangelicki¹⁶ miał rozmiary – 9 m szerokości i 18 m długości. Wobec tego, z chwilą utworzenia księgi wieczystej, można było przystąpić do jego powiększenia. Zamiar budowy nowej świątyni był niemożliwy. Władze państwowe nie wyraziły na to zgody. Ks. Stefan Kwiatkowski postanowił więc o jego rozbudowie.

Podczas kolędy na początku 1948 r. powiadomił parafian o nowej inwestycji związanej z przebudową kościoła. 3 maja 1948 r. cała parafia uroczyście zadeklarowała swój udział i poparcie w pracach rozbudowy.

Wielka inwestycja natrafiała na niemałe trudności. Świątynia poewangelicka była obiektem zabytkowym i na jej rozbudowę musiał wyrazić zgodę

z 02.01.1946.

¹¹ AKMG. L. dz. 72/46. Pismo Kurii Biskupiej w Pelplinie do ks. Stefana Kwiatkowskiego, z 02.01.1946.

¹² AKMG. L. dz. 72/46. Pismo Kurii Biskupiej w Pelplinie do ks. Stefana Kwiatkowskiego, z 08.01.1946.

¹³ AKMG. Wizytacja biskupia parafii w Gdyni-Orłowie, z 24.09.1946.

¹⁴ AKMG. Protokół spisany podczas wizytacji dekanalnej w Gdyni-Orłowie, z 05. 01.1950.

¹⁵ AKMG. Protokół wizytacji biskupiej parafii w Gdyni-Orłowie, z 10.05.1951.

¹⁶ M. Gawron, *Kto wybudował pierwszą świątynię protestancką w Małym Kacku?*, „Zeszyty Gdyńskie” nr 3, 2008, s. 115–129.

wojewódzki konserwator zabytków. Po licznych zabiegach plan rozbudowy kościoła został zaakceptowany, z tym, że nowa część miała być przystosowana do zabytkowej.

Wymiary rozbudowy świątyni, na jakie otrzymano zgodę wynosiły: 25 m długości i 15 m szerokości nowej części. Projekt planu rozbudowy wykonał i był kierownikiem budowy inż. Zbigniew Kapałka, architekt S.A.R.P.-u. Powołano Komitet budowy. W jego skład weszli członkowie powstałej w 1946 r. Rady Parafialnej – z niewielkimi zmianami. Tworzyli go: Jan Dunst, Aleksy Regent, inż. Piotr Mielczarski i Józef Rogowski.

Rozpoczęto zakup materiału budowlanego i jesienią 1948 r. rozpoczęły się prace. W 1949 r. kościół został wybudowany – w stanie surowym, bez wieży. Rok później ufundowano drewniane ołtarze zaprojektowane przez inż. Zbigniewa Kapałkę. Ołtarze, chrzcielnicę, konfesjonały wykonał Piotr Marszałkowski.

W 1953 r. prace w dobudowanej części kontynuowano. Wykonano kasetonowe sklepienie, ściany zostały, na cementowej posadzce położono estetyczne lastriko. W 1955 r. zakończyła się budowa wieży kościelnej. Wiosną 1961 r. kościół został wymalowany. W tym samym roku na zamówienie ks. Kwiatkowskiego pani Helena Żukowska z Orłowa namalowała dwa obrazy dla kaplicy św. Józefa – obraz św. Józefa z Dzieciątkiem i św. Barbarę oraz wyłociała wewnątrz i zewnątrz tabernakulum ołtarza głównego.

Oprócz budowy kościoła parafia powzięła myśl powiększenia zaplecza lokalowego. W 1959 r. rozpoczęła się budowa plebanii, w której zaplanowano, oprócz części mieszkalnej, przygotowanie sal katechetycznych dla dzieci i młodzieży. Parafia w Orłowie rokrocznie powiększała się i salka w starej plebanii była niewystarczająca.

3. Organizator życia religijnego parafii

Sytuacja Kościoła katolickiego w nowej sytuacji społeczno-politycznej odradzającej się Polski była bardzo trudna. Po zakończeniu wojny Episkopat Polski liczył 20 biskupów, w parafiach pracowało 7 170 księży¹⁷. Do 1952 r. ks. Stefan Kwiatkowski z powodu małej ilości księży sam prowadził parafię; od 1945 r. parafia należała do Dekanatu Gdyńskiego, następnie do Dekanatu Gdynia-Południe.

Prowadzenie kościoła i organizowanie życia religijnego w powojennej rzeczywistości były uwarunkowane sytuacją społeczno-polityczną.

¹⁷ W czasie II wojny światowej w obozach i więzieniach zginęło 6 biskupów, 2 030 księży (na ogólną liczbę 12 tysięcy), 127 kleryków i 243 zakonnice. Około 180 księży zginęło w ZSRR w latach 1939–1945 jako ofiary reżimu stalinowskiego.

Po zakończeniu II wojny światowej Polska została poddana nowemu zniewoleniu systemu totalitarnego. Utraciła suwerenność na rzecz ZSRR, który narzucił Polsce rząd i kontrolę nad życiem wewnętrznym¹⁸.

Minister Oświaty wydał 13 września 1945 r. zarządzenie, na mocy którego nauka religii była obowiązkowa dla uczniów katolików. Uczniowie, których rodzice zadeklarowali, że nie życzą sobie, aby ich dzieci korzystały z nauki religii, byli z nauki tego przedmiotu zwolnieni. Jednak już dwa dni później Okólnik Ministerstwa Oświaty 15 września 1945 r. zalecał władzom szkolnym zwalnianie z lekcji religii w szkołach dzieci tych rodziców, którzy tego nie żądają. Kolejne akty prawne władz komunistycznych ustalały nowy porządek prawny. Dekret z 25 września 1945 r. wprowadził nowe prawo małżeńskie. Zawierało ono świecką formę zawarcia związku małżeńskiego uznanego przez państwo. Dekret „Prawo o aktach stanu cywilnego” wydany w listopadzie 1945 r. powierzył prowadzenie akt stanu cywilnego wyłącznie urzędom państwowym, zastępując w tym proboszczów¹⁹.

Kościół pod przewodnictwem Episkopatu kontynuował organizowanie życia religijnego i duszpasterskiego. Biskupi wzywali do współpracy w odbudowie Ojczyzny, trwaniu przy wierzeniach religijnych i przestrzegali przed materializmem, bezbożnictwem i propagandą antychrześcijańską.

Dla rozwiązywania panującej w Polsce powojennej nędzy powołano krajową centralę „Caritas”, która w krótkim czasie stała się rozbudowaną instytucją w diecezjach i parafiach; prowadziła społeczne zakłady opiekuńcze i własne szpitale. W Orłowie od początku istnienia parafii żywo rozwijała się działalność charytatywna – powstało koło „Caritas”. Zawiązały się wspólnoty Żywego Różańca, Apostolstwo Modlitwy i Krucjata Eucharystyczna. Wszystkie te organizacje kościelne zgodnie z poleceniem Episkopatu zostały w 1950 r. rozwiązane i jedynie sztandary przypominają ich istnienie²⁰.

¹⁸ 31.12.1944 Krajowa Rada Narodowa powołała Tymczasowy Rząd RP. 11.02.1945 zostały ogłoszone wyniki konferencji Wielkiej Trójki w Jaltie. W lutym 1945 r. Rząd Tymczasowy przeniósł się do Warszawy. Zorganizowano urzędy bezpieczeństwa publicznego. Działały komitety partyjne PPR, organy NKWD i komendantury radzieckie. W czerwcu 1945 r. odbyły się w Moskwie rozmowy na temat składu Rządu Jedności Narodowej z udziałem Stalina, Churchilla i przedstawiciela USA. Polską stronę reprezentowali Bierut, Osóbka-Morawski, Gomułka i Stanisław Mikołajczyk, który sprawował urząd premiera rządu Polskiego na uchodźctwie w Londynie. 28.06.1945 ogłoszono komunikat o utworzeniu Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej; premierem został Osóbka-Morawski, wicepremierami Gomułka i Mikołajczyk. Szybko się okazało, że rząd był poddany kontroli komunistów i agentów radzieckich. Z. Pawłowicz, *Kościół i państwo w PRL 1944–1989*, Gdańsk 2004, s. 36–37.

¹⁹ Tamże, s. 46.

²⁰ APO. Kronika parafii, s. 9.

Życie duszpasterskie było organizowane i sprawdzane podczas wizytacji biskupich w parafiach. Czterokrotnie wizytowali parafię w Orłowie biskupi pelplińscy: we wrześniu 1947 r. biskup ordynariusz Kazimierz Kowalski, w 1951 r. biskup sufragan Bolesław Czapliński, w maju 1956 r. biskup Kazimierz Kowalski, 16 maja 1961 r. biskup pomocniczy Bolesław Czapliński. Biskup Kazimierz Kowalski przybył do parafii w 1952 r. – dokonał 21 września. poświęcenia feretronu i w 1963 r. bierzmował młodzież.

W latach 50. zwiększyła się liczba parafian: w 1957 r. do parafii w Orłowie należało 7 450 wiernych; w 1958 r. na terenie parafii zamieszkiwało 7 950 katolików i 250 niekatolików; w 1959 r. – 7 800 katolików, 420 niekatolików. Dla pogłębienia wspólnoty parafialnej i życia religijnego organizowano dwukrotnie misje święte: w 1950 r. prowadził je redemptorysta o. Stanisław Krok; w 1960 michalita o. Piotr Grabowski. Dwa razy w roku odbywały się rekolekcje parafialne: we wrześniu przed uroczystością Matki Boskiej Bolesnej i w okresie Wielkiego Postu. Raz w roku grupa orłowian udawała się z pielgrzymką pieszą na odpust Trójcy Świętej do Wejherowa.

O rozwoju parafii świadczą dane przeprowadzone podczas spisu parafian podczas wizyty duszpasterskiej w 1945 r. Do parafii należało 600 rodzin (3 500 osób), w 1948 r. – 1 200 rodzin, w 1963 r. 2 300 rodzin.

Do 1952 r. duszpasterstwo prowadził ks. Stefan Kwiatkowski. Na większe uroczystości liturgiczne zapraszał do pomocy ojców franciszkanów lub jezuitów z Gdyni. Po ustanowieniu w Orłowie wikariuszy – w 1952 r. ks. Stanisława Zawackiego i w 1957 r. ks. Zygmunta Trelli – zwiększyła się liczna sprawowanych Eucharystii w niedzielę. W tym okresie w niedzielę były sprawowane cztery msze święte. Od 1954 r. wprowadzono mszę świętą dla młodzieży szkół średnich, w 1956 r. msze świętą wieczorną, od 1958 r. msze świętą dla najmłodszych dzieci.

W latach 50. ubiegłego wieku sprawowano w niedzielę trzy msze święte w kaplicy sióstr elżbietanek. Sprawowali je kolejni rektorzy kaplicy: ks. Piasek, ks. Franciszek Dylewski, ks. Pliszka i ks. Józef Szarkowski. Organistą był Władysław Napiątek, funkcję kościelnego i grabarza piastował Czesław Krawczyński; dom parafialny prowadziły – Maria Stańska, następnie Katarzyna Nyske.

Odprawiano nabożeństwa ku czci świętych; w każdą środę nowennę do Matki Boskiej Bolesnej; w każdą sobotę tak zwaną mszę świętą Królowej Polski. W miesiącu marcu odmawiano litanie do św. Józefa; przed uroczystością Pięćdziesiątnicy parafia brała udział w nowennie do Ducha Świętego.

W życiu wspólnoty orłowskiej zdarzały się smutne wydarzenia. W Kronice Parafialnej opisano tragiczne włamanie do kościoła, które miało

miejsce 28 kwietnia 1963 r. Włamanie zgłosił proboszczowi Czesław Krawczyński, który w niedzielę rano otwierał kościół i zauważył zniszczenia. W nocy z 27 na 28 kwietnia nieznani sprawcy dokonali włamania do kościoła. Weszli przez okno w kaplicy św. Józefa; rozbili tabernakulum z którego zabrali dwie puszki; zbeczcęcili Najświętszy Sakrament, zrabowali krzyże. Wyłamali drzwi do zakrystii i ukradli przedmioty liturgiczne. W 1955 r. dokonała się pierwsza próba profanacji tabernakulum.

Ks. Stefan Kwiatkowski zawiadomił milicję; przybyli technicy i zabezpieczyli ślady. Po południu kościół odwiedził biskup Kazimierz Kowalski, który odprawił mszę świętą i nabożeństwo przebłagalne na placu cementarnym. Po nabożeństwie wniesiono Najświętszy Sakrament do kościoła. W niedługim czasie przygotowano pancerne tabernakulum z odpowiednim zabezpieczeniem. W duchu zadośćuczynienia odbywała się pielgrzymka parafialna do Wejherowa; wybrano po raz pierwszy nową trasę przez Wiczlino, Bieszkowice i Nowy Dwór. Klimat wynagrodzenia Bogu towarzyszył orłowianom podczas uroczystej procesji Bożego Ciała.

Ważnym zadaniem dla duszpasterzy była katechizacja dzieci i młodzieży. W granicach parafii znajdowały się szkoły: Szkoła Podstawowa nr 8 (20 klas), Szkoła Podstawowa nr 11 (27 klas), Specjalna Szkoła Podstawowa nr 25 (8 klas), I Liceum Ogólnokształcące (8 klas), Państwowa Szkoła Plastyczna (10 klas), Zasadnicza Szkoła Komunikacji Miejskiej (5 klas).

W 1959 r. duszpasterstwo obejmowało nauki stanowe (dla kobiet i mężczyzn) co 2 miesiące oraz w czasie rekolekcji. Organizowano dni skupienia dla inteligencji; rekolekcje w okresie Wielkiego Postu i przed uroczystością odpustową ku czci Matki Boskiej Bolesnej (15 września)²¹; triduum było organizowane przed świętem Niepokalanego Poczęcia NMP, przed uroczystością Królowej Polski, przed Wniebowzięciem NMP i Macierzyństwem NMP; dla dzieci przed świętem św. Stanisława Kostki.

Duszpasterstwo dzieci odbywało się podczas niedzielnej osobnej mszy świętej recytowanej; przed I piątkiem miesiąca (wtorek, środa i czwartek) spowiedź święta; podczas mszy świętej I-piątkowej; dzieci do I Komunii świętej były przygotowywane przez dwa lata (I rok 3 serie nauk, II rok 5 serii nauk); dla rodziców dzieci pierwszokomunijnych przeprowadzano 5 spotkań rocznie.

Duszpasterstwo młodzieży skupiało się na mszy świętej niedzielnej oraz comiesięcznej Eucharystii śródowej; po wieczornej mszy świętej odbywały się spotkania dyskusyjne (frekwencja młodzieży nie była duża).

²¹ Parafia w Gdyni-Orłowie obchodzi odpust w dzień Patronki parafii Matki Boskiej Bolesnej. 24.07.1961 odpust został nadany i później odnowiony na okres 7 lat przez Księdza Prymasa Stefana kardynała Wyszyńskiego. APGO, Kwestionariusz dotyczący odpustów w parafii, z 08.02.1963.

W parafii działały grupy apostołskie: Apostolstwo Modlitwy, które spotykało się co pierwszy czwartek miesiąca na godzinę świętą i w I piątek miesiąca rano i wieczór; Żywy Różaniec, spotykał się w drugą niedzielę miesiąca na nabożeństwie różańcowym; w intencji misji katolickich odmawiało się miesięczne intencje i wspomagało ofiarami działalność misyjną; nauki stanowe dla matek i ojców podejmujące problematykę trzeźwościową, dobroczynną; w Tygodniu Miłosierdzia organizowano paczki i odzież dla 20 najbiedniejszych rodzin; w I czwartki miesiąca sprawowano msze święte wotywnie do Wiecznego Kapłaństwa Pana Jezusa oraz modlitwy o powołania kapłańskie; kult Maryjny skupiał się na cotygodniowej Nowennie do Matki Bożej Nieustającej Pomocy i Apelu Jasnogórskiego po mszach świętych Maryjnych; w związku z działalnością na terenie parafii Świadców Jehowy corocznie organizowano Niedzielę Biblijną; w 1959 r. było 328 Członków Towarzystwa Przyjaciół KUL²².

W 1960 r. ważnym wydarzeniem religijnym było nawiedzenie Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, a w następnych latach obchodzenie rocznicy Peregrynacji Obrazu. 22 i 23 października 1962 r. odbyło się Czuwanie Soborowe, przygotowywane przez miesiąc specjalnymi naukami i nabożeństwami. Wierni licznie uczestniczyli w duchowym wspieraniu II Soboru Watykańskiego. Na dobę Czuwania Soborowego wystawiono w prezbiterium obraz Matki Boskiej Jasnogórskiej, przeprowadzono nauki stanowe oraz sprawowano mszę świętą o północy, zgodnie z zaleceniem Kurii Biskupiej. Podczas mszy świętej o godz. 24.00 70% uczestniczących przystąpiło do komunii świętej; 16 osób wyjechało do Częstochowy na adorację przed Cudownym Obrazem²³.

Na terenie parafii istnieją dwa szpitale – Szpital Morski im. PCK w Gdyni-Redłowie i Akademickie Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni – do których regularnie udają się kapłani z posługą dla chorych. W ciągu roku kilka tysięcy osób chorych przyjmuje sakrament chorych; są dni, w których kapelan jest wzywany kilka razy dziennie lub w wyjątkowych przypadkach w nocy. W 1963 r. odwiedzano chorych cztery razy w roku z komunią świętą; tam gdzie pozwalały warunki sprawowano msze święte w pokoju chorego. Raz w roku, z okazji wspomnienia św. Wincentego a Paulo lub z okazji Tygodnia Miłosierdzia organizowano Święto Chorych. W dzieło włączali się: siostry elżbietanki, parafianie, lekarze, młodzież; właściciele samochodów przywozili osoby starsze; każdy chory miał do pomocy dwoje młodych

²² APGO. Wizytacja biskupia z 1959 r.

²³ APGO. Sprawozdanie z Peregrynacji Obrazu Matki Boskiej Jasnogórskiej i Czuwania Soborowego.

ludzi. W sobotę, przed Świętem Chorych odwiedzano chorych w ich domach, tam odbywali spowiedź i przyjmowali komunię świętą. W niedzielę na uroczystej mszy świętej w kościele witały chorych małe dzieci z kwiatami. Wielu chorych przeżywało ten dzień jak swoją I Komunię Świętą²⁴.

W Tygodniu Miłosierdzia organizowano akcję pomocy dla rodzin wielodzietnych i osób biednych. Korzystano z ofiar składanych do skarboxi św. Antoniego, zwłaszcza w okresie świąt; nierzadko pomoc okazywały rodziny zamożniejsze, opiekujące się po sąsiedzku osobami potrzebującymi.

Ważny wpływ na obraz życia duszpasterskiego miał II Sobór Watykański (1962–1965). Dekretem Stolicy Apostolskiej nakazał zmienić wystrój prezbiterium tak, aby celebrujący liturgię kapłan był odwrócony twarzą do ludu; Sobór wprowadził do liturgii języki narodowe, ułatwiając aktywne uczestnictwo w ceremoniach.

Zmiany dokonane po reformie soborowej ustaliły program niedzielnych nabożeństw, który (z niewielkimi zmianami) funkcjonuje do chwili obecnej. Od 1965 r. porządek mszy świętych niedzielny był następujący: godz. 7.00 – dla osób dorosłych, 8.15 – dla młodzieży, 9.15 – dla starszych dzieci od IV do VI klasy (recytowana), 10.15 – dla najmłodszych dzieci oraz od I do III klasy, 11.15 – suma parafialna, 12.15 – dla osób dorosłych, 18.00 – wieczorna dla osób dorosłych. W dni powszednie msze święte sprawowano o godz. 6.30, 7.00, 7.30 i 18.30. Homilie głoszone w każdą niedzielę i święto podczas każdej mszy świętej. W dni powszednie w środy (podczas nowenny) i soboty oraz w okresie Adwentu i Wielkiego Postu. Do uczestnictwa w liturgii zostały wprowadzone osoby świeckie, uprzednio przygotowane do czytania lekcji z Pisma świętego. Wierni dorośli i młodzież czynnie uczestnicząc w liturgii ściślej łączyli się z ołtarzem i Eucharystią. Wyrażało się to, m.in. w liczniejszym udziale w nabożeństwach majowych, różańcowych i w czasie Nieustającej Nowenny do Matki Boskiej²⁵.

W drugiej połowie lat 60. znacznie zwiększyła się ilość osób, zamieszkujących teren parafii sięgając 11 000 wiernych. Pociągało to za sobą konieczność większego zaangażowania się duszpasterzy. W 1966 r. biuro parafialne było otwarte bez ukazania godzin urzędowania, nierzadko cały dzień, do późnego wieczora.

Zwiększyła się do trzech ilość miejsc katechetycznych: dwa znajdowały się w domu parafialnym i jedno przy kaplicy sióstr elżbietanek. Klasy były podzielone na mniejsze grupy, każda odbywała dwie katechezy w tygodniu. Razem w tygodniu odbywało się 68 katechez. Wyjątkiem był Tydzień Eucharystyczny, w którym zamiast drugiej katechezy dzieci uczestniczyły

²⁴ APGO. Sprawozdanie duszpasterskie z lat 1962–1963.

²⁵ APGO. Sprawozdanie duszpasterskie z lat 1964–1965.

w comiesięcznej spowiedzi i komunii świętej. Dzieci szkół podstawowych uczestniczyły w dwóch katechezach tygodniowo, niektóre lekcje młodszych klas odbywały się w niedzielę razem z rodzicami. Młodzież odbywała jedną katechezę w tygodniu, a drugą w niedzielę po swojej mszy świętej. Nauczaniem katechezy zajmowało się trzech katechetów, ks. Stanisław Zawacki, ks. Tadeusz Rogatka, ks. Jerzy Petta – każdy prowadził 23 lekcje tygodniowo²⁶.

W czerwcu 1963 r. ks. Stefan Kwiatkowski obchodził 25-lecie święceń kapłańskich. Na uroczystość przybyli zaprzyjaźnieni kapłani Księdza Jubilata. Nie było ich wielu. Z 32 kolegów, który razem z nim studiowali, dwóch zmarło śmiercią naturalną, 19 zostało zamordowanych w obozach koncentracyjnych w czasie okupacji. Parafia orłowska 16 czerwca czciła jubileusz ks. Kwiatkowskiego. Mszę świętą koncelebrowali: ojciec duchowny ks. Kwiatkowskiego z seminarium w Pelplinie ks. Adam Karczyński, dziekan ks. Józef Miszewski, kapelan Zakonu Maltańskiego ks. dr Władysław Eborowicz. Orłowianie ofiarowali Jubilatowi kielich mszalny, stulę, patenę komunijną, naczynia do olejów świętych i dwie puszki na komunikanty. Chór z wypełnioną świątynią wiernych zaśpiewał „Sto lat” i wręczył księdzu proboszczowi kosz kwiatów. Kapłani z dekanatu Gdynia-Południe zebrali się na okolicznościowej kongregacji, podczas której odczytano list z życzeniami biskupa ordynariusza i przekazano ks. Kwiatkowskiemu złożony serwis stołowy.

Ks. Stefan Kwiatkowski nie cieszył się dobrym zdrowiem. Od końca lat 50. leczył dolegliwości sercowe. Lekarz dr Tomasz Kamiński w sierpniu 1959 r. zalecił pilne leczenie i pobyt w sanatorium²⁷. W latach 60. w letnich miesiącach wyjeżdżał na urlop zdrowotny do Kudowy-Zdroju²⁸. Z biegiem lat trudności zdrowotne pogłębiały się. Pojawiły się niezżyt żołądka, wrzody w układzie pokarmowym, miażdżyca naczyń krwionośnych, wyczerpanie nerwowe i skłonność do depresji reaktywnej. W piśmie do Kurii Biskupiej w Pelplinie z dnia 12 kwietnia 1973 r. ks. Kwiatkowski zwrócił się z prośbą o zmianę wikariusza ks. Jerzego Petty, ponieważ wykazał trudności we współżyciu oraz pracy duszpasterskiej. Okoliczności te i trudności zdrowotne skłoniły ks. Stefana Kwiatkowskiego do złożenia 30 czerwca 1973 r. rezygnacji z urzędu proboszcza.

Ks. Stefan Kwiatkowski w piśmie do ks. bp. Bernarda Czaplińskiego wyraził chęć pozostania w Orłowie, a jako swego następcę wskazał oddanego parafii dotychczasowego wikariusza ks. Tadeusza Rogatkę. Kuria w Pelplinie przyjęła rezygnację z zajmowanego stanowiska, skierowała duchownego na emeryturę, przyznała miesięczny zasiłek z funduszu subsydium

²⁶ Tamże.

²⁷ ADP. Orzeczenie lekarskie z 14.07.1959.

²⁸ ADP. L.dz. 2268. Prośba o urlop zdrowotny, z 19.06.1962.

sacerdotale i wyraziła zgodę na zamieszkanie w plebanii w Orłowie po uzgodnieniu z nowym proboszczem, którym został ks. Stanisław Zawacki. Bp Kazimierz Kowalski podziękował ks. Stefanowi Kwiatkowskiemu za trudy poniesione przy organizowaniu życia duszpasterskiego w latach powojennych, a zwłaszcza przy przebudowie kościoła parafialnego w Orłowie²⁹.

Ks. Stefan Kwiatkowski zmarł 14 marca 1974 r. Został pochowany na cmentarzu parafialnym, obok świątyni od strony północnej w Gdyni-Orłowie³⁰.

²⁹ ADP. L.dz. 2337. List Kurii Biskupiej w Pelplinie do ks. Stefana Kwiatkowskiego, z 25.06.1973.

³⁰ ADP. 574/2004/II, Życiorys ks. Stefana Kwiatkowskiego.